

АНАЛІТИЧНИЙ ДАЙДЖЕСТ

МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ДІАСПОРОЮ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВИКЛИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ

Автор: Марусик Юрій
(мол. наук. співробітник)

В умовах існування цілого комплексу нерозв'язаних проблем у сфері української вищої освіти постійно набирає обертів навчання наших громадян у закордонних ВНЗ.

Протягом останніх років молодь України поступово вливалась в потоки міжнародної студентської мобільності. Так, динаміка зростання кількості українських студентів з 2009 по 2014 роки складає 79%. Крім цього, міграційні настрої студентської молоді свідчать

про значний потенціал для продовження подібних тенденцій.

Традиційно найбільший потік українських студентів спрямовувався до Німеччини та Росії, але Польща випередила Росію в 2011-2012 н.р., а Німеччину в 2012-2013 н.р. Значна частка українських студентів навчається й у інших європейських країнах – у Великій Британії, Чехії, Італії. Кожна з європейських країн дає можливість отримати широкий спектр освітніх послуг, дипломи,

що визнаються в Європі та інші конкурентні переваги, які кожного року приваблюють все більше українських абітурієнтів. Важливим мотивом для української молоді є й надія залишитись у країні навчання.

Наймасовішою ж на сьогодні є освітня міграція до Польщі, водночас мобільність у цьому напрямі зростає найвищими темпами. Відповідно, саме з нею пов'язані найсерйозніші виклики, які потребують уваги та реакції української

Система кризових явищ в Україні, її освіті та потреба Польщі в притоку молоді призвели до значного зростання кількості наших студентів у сусідній країні

держави. У 2015 р. році чисельність українських студентів у Польщі становила 31 тис., тоді як у 2005 – менш ніж 2 тис. Цьому посприяли відносна доступність польської освіти, можливість безкоштовного навчання особам із польським корінням, широкий вибір стипендіальних програм та грантів, визнання українських атестатів, незрівнянно нижчий рівень корупції ніж в Україні, позитивні відгуки тих, хто уже залучений до навчального процесу в Польщі та активна

КОРИСНІ ЛІНКИ:

Студентська міграція: де українська молодь шукає кращого життя
<https://www.rbc.ua/ukr/opinion/studencheskaya-migratsiya-ukrainskaya-molodezh-1430144645.html>

Навчання за кордоном? Аналізуємо варіанти
<http://www.ukrinform.ua/rubric-society/1992182-navcanna-zakordonom-analizuemo-varianti.html>

Реформа вищої школи: думки студентів і ректорів (Інформаційно-аналітичне видання)
http://dif.org.ua/modules/pages/files/1441035903_3659.pdf

рекламна діяльність польських ВНЗ в Україні. Внаслідок демографічної кризи та еміграції польської молоді до Західної Європи ВНЗ відчують нестачу власних абітурієнтів, тому активно працюють над просуванням своїх послуг серед українців. Водночас виконавчий директор аналітичного центру CEDOS Є. Стадний [застерігає](#): що варто звернути увагу на те, що навчання у Польщі ще не гарантує високий рівень освіти, а саме тим польським ВНЗ, яких не можна назвати найкращими, частіше потрібна реклама. Зацікавленість Польщі українськими студентами підтверджує постанова Міністерства праці та соціальної політики Польщі, що дозволила з 1 травня 2015 р. працювати у країні без отримання дозволу на роботу протягом цілого року, а не тільки у період літніх канікул.

Масштаби освітньої міграції українців до Польщі призводять і до нових викликів для місцевої влади. Так, дослідження GUS [свідчить](#), що сьогодні існує перспектива формування монокультурних українських середовищ у окремих

академічних центрах, яка може призвести до поширення міжетнічних конфліктів, чому варто протиставити альтернативу – комплексну інтеграцію українців та включення їх у життя місцевих громад. Але це не зупиняє польську сторону перед заохоченням притоку української молоді, особливо тієї, яка має польське коріння. Про це свідчать чергові [зміни](#) до польського законодавства, що спрощують отримання громадянства республіки.

Яскравим [прикладом](#) подібних тенденцій є і швидка реакція польських закладів професійно-технічної освіти на відсутність державного замовлення для українських конкурентів. Коментуючи це, міністр освіти та науки України Л. Гриневич [заявив](#), що якщо в нас є проблеми з ПТУ, одразу реагує відповідно сусідня країна для того, щоб запросити наших учнів до себе, надаючи українцям можливість навчатись безкоштовно. Тому міністр пропонує шукати нові шляхи для фінансування цієї ланки української освіти а саме –

шляхом формування регіонального замовлення.

Цю ситуацію перетворює із можливості для розвитку в серйозну проблему, яку потрібно вирішувати, те, що ми спостерігаємо низький відсоток повернення випускників до України. За [даними](#) «ОсвітаПоль», менше ніж 30% тих, хто отримав польську освіту, повертається додому.

Таким чином, наші сусіди у чесній конкуренції раціонально використовують доступний їм людський капітал, зокрема й український. Здобуття українцями європейської освіти можна і потрібно використовувати для модернізації нашої країни у різних сферах, але в умовах бездіяльності Україна перетворюється в пасивного донора молоді, якої так не вистачає європейським економікам. Україна має працювати із цим закономірним процесом як на рівні заохочення українських випускників до повернення, так і на рівні підвищення конкурентоздатності національної системи освіти.

Аналітичний дайджест містить короткий огляд аналітичних записок, експертних оцінок, оприлюднених у ЗМІ, наукових публікацій та інших інформаційних джерел щодо проблем міграції